

Blyhornet

49. ÅRGANG • NR. 2 • JUNI 2020

BALLERUP HISTORISKE FORENING

Byhornet

49. årgang nr. 2, juni 2020

Udgivet af

Ballerup Historiske Forening

Pederstrupvej 51-53

2750 Ballerup

www.balleruphistoriskeforening.dk

Redaktion:

Svend Jørgen Jensen

Tjørnevænget 39, 2740 Skovlunde

tlf. 44 91 91 97

svendjensen@lic-mail.dk

Tegninger:

© Kjeld Johansen

Tryk:

ABCtryk, Smørum, tlf. 44 97 10 80

ISSN 0105-6433

Museets åbningstider:

Søndag: 11.00-15.00

Tirsdag-fredag: 10.00-15.00

Museets telefon:

44 97 11 13

Forside:

Illustration af storfyrstinde Olga til bogen »Eventyret om de tre hvide bjørne«.

Bagside:

Spånkurv med kirsebær. Akvarel af storfyrstinde Olga. Foto: Per-Olof Johansson.

INDHOLD:

Spånkurve

Svend Jørgen Jensen side 3

Barndom og ungdom i Skovlunde Villaby

Erik Krog side 4

To gårde i Måløv

Charlotte Holm Hansen side 14

Storfyrstinde Olga og spånkurvene

Per-Olof Johansson side 20

Med penslen i hånden

Susan Hauge Jensen

og Mette Jensen side 22

Nyt fra foreningen

Gurli Lytzen side 26

Glemmer du, så husker jeg Erindringstræf nr. 7

Hanne Nygaard side 27

Nyt fra museet

Mette Jensen side 28

Underholdning i mørke

Sara Kvist side 32

Spånkurve

På forsiden af dette nummer af Byhornet flyver tre hvide bjørne hen over Amalienborg Slot. De sidder i en spånkurv, der er båret oppe af tre balloner. Billedet er fra storfyrstinde Olgas billedbog »Eventyret om de tre hvide bjørne«, som Ballerup Historiske Forening genudgav i 2018 i samarbejde med Ballerup Museum. På bagsiden af bladet ses en akvarel, som også er udført af storfyrstinden. Den forestiller en spånkurv fyldt med kirsebær.

Redaktionen har modtaget et indlæg fra Per-Olof Johansson, som løfter sløret for årsagen til, at der er spånkurve på flere af storfyrstinde Olgas billeder. Han skriver om fami-

liens relation til storfyrstinden og kan fortælle, at den akvarel, som gengives på bagsiden af bladet, stadig er i familiens eje. Han skriver, at akvarellen virker som et forstudie til et stort billede med spånkurve og kirsebær, som findes på Ballerup Museum.

Inde i bladet skriver Erik Krog, der bor på Bornholm, om sin opvækst i Skovlunde Villaby, og Charlotte Holm Hansen fortsætter sin artikelserie, hvori hun fortæller om mennesker i Måløv. Denne gang har hun interviewet Anne Elisabeth Pedersen, der sammen med sin mand har bestyret Eskebjerggård og Korsvejgård.

Svend Jørgen Jensen

Barndom og ungdom i Skovlunde Villaby

ERIK KROG

Mine forældre købte i 1948 et grundstykke i Skovlunde af en gartner, der hed Alfred Olsson. Jeg husker stadig, da min far, min farbror Eskild Krog (der boede helt nede ved stationen på Torvevej) og jeg gik ude på det, der dengang nærmest var marker, for at vælge det stykke jord, der sidenhen blev vort.

Efter et par år blev der bygget et mindre træhus på grundstykket. Huset var stort nok til at overnatte i, men heller ikke meget mere. Ikke langt fra huset var lokummet, og bag lokummet

voksede der en hyld. Træet blev både kraftigt og stort, og dets bær, husker jeg, smagte ret godt. Jeg kan også erindre, at det heller ikke var ret langt fra hylden, hvor lokumsspanden blev tømt.

For enden af vores vej, Annavej, lå der en plantage, som ingen brugte mere. Inden man kom ind i selve plantagen, skulle man over en mindre knoldet brakmark. Hele dette område har været min legeplads i det meste af min barndom – en legeplads, jeg tit tænker tilbage på med stor glæde. Ud

De fleste af børnene på Annavej 1954. Yderst til højre Erik Krogs bror Jørgen.

Skovlunde Skole 1953. Erik Krog står i bageste række til venstre i hvid skjorte ved siden af skoleleder Toftager.

mod kirkestien var »klatretræet«, som vi unger meget tit sad oppe i.

Først sidst på året i 1953 flyttede vi permanent til Skovlunde. Dog startede jeg allerede i Skovlunde Skole i 3. klasse lige efter sommerferien 1953, så jeg tog S-toget hver dag fra Husum til Skovlunde.

Mine forældre havde via et statslån, fået råd til at bygge en mindre villa. Det lille træhus blev herefter skilt ad i seks stykker – fire sider, gulv og tag. Alle naboer hjalp med til at flytte delene ned i den anden ende af vejen, hvor en ny familie fik gavn af huset. Det gamle lokum kunne flyttes på én gang og var atter i brug umiddelbar efter flytningen.

Der, hvor mine forældre havde bygget deres hus, blev gadenavnene opkaldt efter den gamle gartner Alfred Olssons døtre. Nu var der også grænser for, hvor mange døtre den gode gartner havde, men det havde dog smittet

så meget af på gadenavnene i området, at alle de nye veje i villabyen også fik pigenavne.

Skolen

Skovlunde Skole havde kun fire klasseværelser i 1953. Skolen bestod af tre bygninger (som en trelænget gård), hvoraf den ene bygning var til skoleleder Toftager med familie – ja, der var »så meget plads«, at der i den sidste del af bygningen boede en ældre ugift lærerinde (Frk. Christensen), som selvfølgelig blev tituleret med et »Frøken«. Den midterste bygning rummede de fire klasseværelser, hvor vi gik to klasser sammen i værelserne. Den sidste bygning indeholdt gymnastiksalen.

Skolen var stadig en rigtig landsby-skole, hvor ind- og udringningen blev klaret med en gammel håndklokke, som altid blev udført af en elev, der havde gjort sig fortjent til hvervet.

Erik Krog (tv.) sammen med sin bror Jørgen og søsteren Inger.

Når man skulle på indkøb, var der enten købmanden i Gammel Skovlunde, der også reparerede cykler, hvilket han bestemt ikke var god til, eller også kunne man tage turen op på Frederikssundsvej (som den hed dengang). Her var der hele to købmænd, en grønthandler, en frisør, en slagter og en kiosk. Og jo, jeg har både gået med aviser og kørt varer ud for grønthandleren – og af og til været med på grønttorvet meget tidligt om morgenen inden skolegang. Det med grønttorvet fik jeg ikke mere i løn for, men der stod andre parat, som godt ville have pladsen. Lomme penge hjemmefra var endnu et fremmedord i mange familier.

Der var rundt regnet ca. 4.000 indbyggere i Skovlunde i 1953, hvor de fleste kun regnede bydelen Gammel Skovlunde for det egentlige Skovlunde – alt det nye, der blev bygget nede omkring Skovlunde Station, var næsten for nyt. For det rigtige Skovlunde lå og hyggede sig nede omkring gadekæret. Den gamle skole i Gammel Skovlunde var for en del år siden blevet omdannet til et helt andet formål.

Torvevej

Den ny Skovlunde Skole lå på Torvevej – vejen, som nærmest måtte betegnes som den egentlige hovedvej gennem Skovlunde fra 1940'erne. Torvevej gik lige fra Frederikssundsvej og ned til Gammel Skovlunde. For enden af Torvevej lå der en stor rød lade, en del af Skovlunde, som kun de rigtige ældre skovlundeindbyggere kunne huske brugen af. Bygningen stod der nærmest som et monument fra en svunden tid.

Jeg kan stadig huske mælkemanden fra den gamle tid i Skovlunde. Dengang kørte mælkemand Nielsen endnu rundt med sit hestetrukne køretøj, som faktisk var hele hans forretning – al handel foregik fra denne kørende »butik«.

Når man kørte under viadukten ved jernbanen mod Gammel Skovlunde, var der tidligere på højre hånd store marker med tulipaner og rosenkål, og bagved disse marker op imod Skovlunde Flyveplads var der majsmarker.

På den venstre side af Torvevej var der også marker. Disse hørte til Lundebjerggården. Det var på denne side,

Erik Krogs brødre Peter og Jørgen og to legekammerater leger med legevogn.

Erik Krogs brødre og genboens datter hygger sig med deres sankthansbål. I baggrunden jernbanen og boligblokkene i Ringtoften.

tættest på viadukten til jernbanen, at pladsen til byfesten altid lå – eller gøglet, som det også blev kaldt.

Skovlunde osede af rigtig landsby-idyl fra 1953 og endnu et stykke tid fremover. Der var så stille i Skovlunde, at når man stod og ventede på toget, kunne man tydeligt høre hønsene kagle i villabyen lige nedenfor.

Jernbanen

Jernbanen i Skovlunde, var stadig en enkeltsporet jernbane, der dog var forberedt til en tosporet jernbane – men mest på tegnebrættet, da broer og viadukter slet ikke var bygget endnu. Det var hovedsagelig S-tog, der kørte på strækningen i dagtimerne, hvor natten mere blev brugt til den fragtbetonede transport på strækningen.

S-toget kørte kun til Ballerup. Herfra måtte man tage det gamle bumletog mod Måløv og videre mod Frederikssund, hvis man ville videre nordpå.

Da jeg besluttede at tage afsked med barndomshjemmet i 1966, var Skovlunde vokset til ca. 15.000 personer, altså næsten en firedobling på 13 år.

Ikke langt fra stationen blev der bygget en »HB« – den lokale brugs med danseskole ovenpå, hvor Frode og Karen Bendixen havde deres danseinstitut.

Længere nede på tulipan- og rosenkålsmarkerne var Lilletoften blevet bygget. Et større boligkompleks blev etableret på grund af S-togets indtog helt til Ballerup. S-toget havde gjort det nemmere for folk at flytte ud fra det indre København, hvor toget blev det helt store anvendte transportmiddel til og fra arbejde. Endnu længere ovre mod majsmarkerne blev Ringtoften bygget, en egentlig udbygning af Lilletoften, og på den anden side af Torvevej opstod byggeriet omkring den nye vej, Lundeberggårdsvej.

Skovlunde Skole var tidligere blevet udbygget med et par klasseværelser, men det var langt fra nok, så hele to nye skoler så derfor dagens lys i Skovlunde.

Skovlunde var i 1966 ikke længere en mindre landsby, men nu en integreret del af Storkøbenhavn.

Kirken

Dengang vi flyttede til Skovlunde, var der ingen kirke i landsbyen, men fra 1952 begyndte man at holde regelmæssige gudstjenester i Skovlunde Skoles gymnastiksal. Skovlundes første rigtige konfirmand blev konfirmeret i sidste halvdel af 1950'erne i Skovlunde Skoles gymnastiksal. Den unge konfirmand, en pige fra Annavej, havde selv valgt at blive den første konfirmand i Skovlunde. Alle andre blev som sædvanligt konfirmeret i Ballerup Kirke, hvilket jeg også gjorde.

Da jernbanen blev bygget til Bal-

lerup, krydsede den en gammel etableret kirkesti. En sti, der gik fra Gammel Skovlunde og langs de større gårde ud til kirken i Ballerup. En sådan sti, der har været benyttet i så mange år, er ikke sådan bare at nedlægge. Der var »hævd« på stien ifølge loven. Derfor blev der bygget en gangbro over jernbanen.

Kirkestien blev langsomt men sikkert »indbygget« i Lilletoften og Ringtoften og bestod nu bare af nogle få meter for enderne af gangbroen til Anavej i villabyen – men gangbroen bestod stadig. Kirkestien på villabsiden løb langs plantagen, der hvor jeg som nævnt brugte mange af mine timer i drengeårene.

Med den kraftige udbygning af Skovlunde kom kravet om en egentlig kirke i Skovlunde. Den første kirke blev det, man kaldte for en vandrekirke. Den blev bygget af træ i 1959 tæt ved den store sten på Torvevej.

Befolkningstilvækst

Det store tilflytningsantal til Skovlunde skyldtes i høj grad udflytningen fra det gamle København, Brønshøj og Hushum, men også den store arbejdsløshed fra Nordjylland gav sit til, at byens indbyggere voksede stødt. De mange nye indbyggere, der flyttede ind i Lilletoften og Ringtoften, gjorde, at der også kom mange nye børn i det nybyggede område. Det bevirkede, at der opstod et

Gangbroen, der blev bygget, hvor kirkestien gik over jernbanen. Tegning af Erik Olsen, 1942.

Vandrekirken i Skovlunde. Tegning af Flemming Sandsted, 1972.

begreb om »de nye« på den ene side af jernbanen og »de gamle« i villabyen på den anden side.

Inden »de nye« blev en integreret del af »det gamle Skovlunde«, opstod der regulære kampe imellem disse to grupper børn og unge. Derfor fandt de voksne på at afholde en fodboldkamp imellem drengene på Lilletoftens græs.

Det endte selvfølgelig med en større slåskamp imellem ungerne. På trods af dette, blev det alligevel kimen til, at der blev fred imellem drengene, så de meningsløse kampe efterhånden ophørte. Rent tidsmæssigt foregik dette under et år, så der er nok ikke så mange, der husker det, da det hurtigt gik i glemmebogen.

Flyvepladsen

Som årene gik, fandt industrien også

hurtigt ud af at udnytte de store arealer mellem Herlev, Skovlunde, Ballerup og Måløv. Ikke bare Skovlunde med omkringliggende byer var inde i en rivende udvikling – hele Storkøbenhavn var inde i en total omvæltning.

Selv om Skovlunde bare var en lille landsby, indtil udviklingen ville noget andet, havde Skovlunde helt sin egen flyveplads fra 1946. Flyvepladsens navn var egentlig »Københavns Flyveplads«, men dette navn blev aldrig brugt – men til gengæld vidste alle, hvor Skovlunde Flyveplads lå.

Flyvepladsen blev anlagt af tidens store motoridol, Morian Hansen. »Morians« rigtige navn var Jens Henning Fisker Hansen. Navnet »Morian« fik han blandt andet på grund af sine Speedway-løb, hvor han efter hver løb nærmest lignede en kulminearbejder,

Morian Hansen som speedwaykører.

der havde arbejdet fuldt treholdsskift på én gang – i én hel måned i 10 km dybde.

Morian var, hvad man kunne kalde en rigtig vild krabat. Ud over at deltage i Speedway, kørte han også Stockcarløb, som var bilvæddeløb på en jordbane i gamle udtjente biler, hvor alt var tilladt – ja, publikum forventede, at deltagerne kørte og smadrede hinanden ud af banen.

Før 2. verdenskrig udbrød, var der udstedt en arrestordre på Morian for en smuglersag, men da Morian havde taget et flycertifikat i 1935, stak han til England, hvor han meldte sig til RAF og deltog i Englands bombetogter over Tyskland. Morian blev også testpilot og fløj blandt andet Tiger Moth, Hurricane og Spitfire. Efter krigen vendte Morian hjem til en strålende velkomst, og ingen talte nogensinde mere om den

verserende smuglersag fra før krigen.

I 1946 anlagde Morian Skovlunde Flyveplads. Året før havde han haft en flyveskole i Kastrup, men på grund af genoptagelsen af ruteflyvningen efter krigen, måtte han søge andre steder for sit fremtidige virke. Morian tog en runde i sit fly og landede på en mark hos Marius Jensen, Lystoftegård i Skovlunde. Her spurgte han om tilladelse til at anlægge en flyveplads. Det blev starten på Skovlunde Flyveplads. Her var der en tilpas stor græsmark til formålet, og der var ekstra rigelig plads til at boltre sig på. Derfor blev flyvepladsen også udvidet flere gange, og i 1950 blev der bygget en rigtig hangar. Skovlunde Flyveplads blev en af de mest trafikerede flyvepladser for lette fly og taxaflyvning.

Flyvepladsen blev etableret i forlængelse af Skovlunde ved Harrestrup, hvor der senere blev oprettet en haveforening. Det var synd at sige, at beboerne i haveforeningen elskede Morians flyvninger, da Morian havde det med at flyve lidt for tæt på hustagene. Så på et tidspunkt anmeldte en beboer Morian for farlig flyvning ind over haveforeningen.

Morian fik opsporet, hvem der havde anmeldt ham, og sandsynligvis for at skræmme den arme mand satte Morian sig til rorpinden i sin KZ maskine og fløj nogle gange rundt over haveforeningen, så alle beboere vidste, at han var deroppe – lige ovenover haveforeningen. Derefter stoppede Morian flymotoren og lod maskinen gå i spind ned mod havehusene, hvorefter beboerne spænedede alt, hvad remmer og tøj kunne holde – manden i flyvemaskinen var jo bindegale!

Skovlunde Flyveplads.

Morian fik motoren i gang igen, lige inden han ramte taget, og med et elegant sving drejede han af og fortsatte sin flyvning, som om intet var hændt. Det var blandt andet situationer som omtalte, der gjorde, at Morian fik myndighederne på nakken. Kort efter måtte Morian flytte til Tune ved Roskilde, hvor han derefter begyndte anlæggelsen af Tune lufthavn. Morian var bare ikke til at tæmme.

Skovlunde Flyveplads var lige noget for mig. Jeg tilbragte også en del timer i mine barndoms- og ungdomsår i og omkring flyvepladsen.

Hvis jeg kunne komme af sted med det, var det som oftest i hangaren, men det var bestemt ikke altid, at vi unger fik lov til at lege frit i området, og som flyvepladsen og maskinerne blev større, blev sikkerhedskravene også endnu større, så denne leg fik naturligvis en ende.

Det var heller ikke uden stolthed, at Skovlundes børn og unge så op til dette unikum, som Morian nu engang var. Morian dyrkede boksning, roning, ridning og motorsport, men dog mest noget med motorcykler. Han vandt medaljer i Danmark, England og Australien, og altid som nr. 13. Dertil var han en vovehals og krigshelt, der under krigen havde været med til at redde et par piloter ud af et brændende fly.

Naturligvis var der personer, der mente, at Morian burde stilles for retten for sine kriminelle handlinger fra før krigen, men det var mest folk, der havde en sympati for den tyske del af krigen.

Jeg rendte tit ind i Morian på flyvepladsen, og engang fik jeg lov til at komme med på en rundflyvning – hvis jeg da kunne skaffe fem kroner. Morian gav ikke ret meget væk. Fem kroner var en hel del penge for en lille dreng,

Erik Krog på sin første racercykel, september 1959.

der ikke engang var stor nok til selv at tjene lidt ved egen hjælp. Så det blev til en træls plagen ved forældrene, som til sidst gav sig.

Flyveturen, som var den første i mit liv, gik ind over København og et stykke ud over Øresund. Under flyveturen lod Morian som om, han var faldet i søvn – idet han lod sig falde ind over styrepinden og lod maskinen gå i frit fald. Morian kunne bare ikke lade være med sine vovestykker, og jeg fik en oplevelse for livet.

Voksenliv

I 1960 begyndte jeg at køre cykelløb, og min første racercykel var en Banani Sport.

Jeg blev uddannet som typograf i 1964, og mit farvel som borger i Skovlunde kom i 1966, hvor jeg rejste til Færøerne til en stilling som trykker på et forlag i Thorshavn. Dengang var jeg den eneste faglærte typografiske trykker på Færøerne. Lidt sjovt at tænke på i dag

Vi boede på Annavej 24 i Skovlunde.

Min mor, Enid Krog, døde allerede i 1965, og min far, Rikard Krog, døde i 1974, hvorefter huset på Annavej blev solgt.

Jeg har siden 1966 blandt andet boet på Færøerne og i Australien, men blev gift i 1971 i Odder og har boet det meste af mit voksne liv i det jyske (med en lille afstikker til Sverige i 1975). I dag er jeg og min hustru, Birthe, bosat i Tejn på Bornholm.

Selv om jeg er pensionist i dag, fordriver jeg noget af min fritid på Bornholms Tekniske Samling, hvor jeg er frivillig kustode i sommerhalvåret.

Inden jeg rejste til Færøerne, kørte jeg cykelløb i Lyngby Cycle Club, som jeg for øvrigt stadig er medlem af. Jeg har heller ikke sluppet cyklen helt, idet jeg dyrker motionscykling her på Bornholm.

**FLYTNING AF
MØBLER UDEN
PROBLEMER
FORDIG...**

Åbningstider
Man-fredag 10.00-17.30
Lør-søndag efter aftale

**Ta' målene med og
gør en god handel
Vi glæder os til, at se dig !
gulve – tæpper – gardiner**

*Kvalitet til små beløb
- så ta' ud i...*

tæppe køb.dk

Tempovej 28 · 2750 Ballerup · 5177 1704
Os med den allerbedste service...

Ring efter tæppebussen, Vi kører ALLE dage 8.00 - 20.00

To gårde i Måløv

CHARLOTTE HOLM HANSEN

Lufbfoto af Korsvejgård i Måløv 1982.

Hvor heldig kan man være at bo på 6. sal med udsigt over Måløv, marker og grønne skove? Lis på 88 og hendes datter Hanne inviterede mig til kaffebord med hjemmebagt wienerbrød og småkager og fortællinger fra Lis' liv på gårdene Eskebjerggård og Korsvejgård.

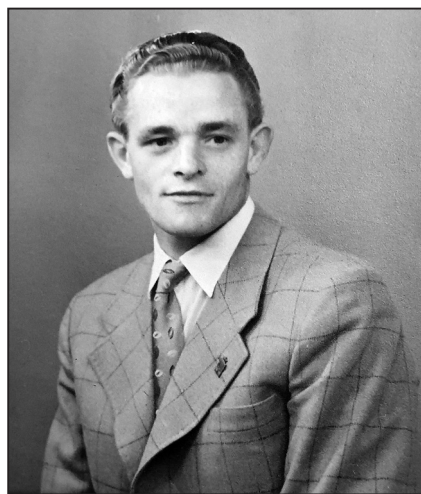
Det er sjovt at tænke på, at der i Lis' boligområde (Måløvvang) op til starten af 1970'erne gik masser af jerseykøer rundt på markerne, og at selve gården Eskebjerggård lå, hvor der i dag er fælleshus for lejlighedskomplekset kaldet »Esken«. På grunden, hvor Korsvejgård lå, er der kun rester tilbage af hovedindgangen, og der er planer om at opføre et nyt moderne boligområde på stedet.

Lis blev født i 1931 i Ballerup med det fulde navn Anne Elisabeth Markussen. Hun var den ældste i en flok på seks børn. Kun hun og hendes eneste

søster lever endnu. Lis boede sine tre første år i Stenløse, men så overtog hendes mor arbejdet som ledvogterske efter sin mor, og familien flyttede til et lille ledvogterhus i Veksø.

I 1939 begyndte Lis i Veksø Forskole. Efter tre år kom hun på Stenløse Centralskole, og lige efter sin konfirmation begyndte hun i huset på Brøndstedgård i Veksø. Her fik hun kost og logi og 65 kr. om måneden. Efter et år ville hendes forældre have hende hjem igen for at passe hus og børn, særligt da der var en lille ny på vej. Desværre levede barnet kun få timer, og Lis kom tilbage til Brøndstedgård.

Efter tre år fik hun plads i huset på Thorsøgård i Hove. Hendes to år her husker hun som en dejlig tid, hvor hun passede familiens to små piger. Faktisk har hun haft tæt kontakt med dem og deres familier lige siden, så det er mere end 70 års venskab!

Per Vagn Pedersen.

Anne Elisabeth Pedersen, f. Markussen.

Per Vagn Pedersen ved traktoren foran Eskebjerggård.

På Thorsøgård var der en bestyrer, som hed Per Vagn Pedersen. Ham og karlen på gården gik til bal på Smørum Kro og spurgte, om ikke Lis ville med. Det sagde hun ja til, og de blev meget glade for hinanden, Per og hende. Efter et år blev de ringforlovet.

Lis ville gerne prøve noget nyt og samtidig se, om forlovelsen kunne holde, så hun fik en selvstændig plads i Holte hos en ingeniør og hans familie til 250 kr. om måneden. I mellemtiden kom Per på landbrugsskole i Lyngby, så det unge par var ikke så langt fra hinanden. Forlovelsen holdt, Per og Lis blev gift, og i 1953 kom Hanne til verden, derefter Annette i 1958 og Henrik i 1966.

Eskebjerggård

Året efter skaffede deres gode ven, den

tidligere arbejdsgiver på Thorsøgård, dem en plads som bestyrerpar på Eskebjerggård i Måløv. Gården var ejet af parret Helen og Holger Schou, som havde Schous Sæbefabrikker. Det meste af gårdens jorder var plantet til med lavendel, som blev brugt til Schous sæber og parfumer. Op ad gården var der en lille bygning med høj skorsten. Det var fabrikken, hvor lavendlerne blev inddampet til videre brug i produktionen.

Ægteparret Schou kom i ny og næ forbi for at se til gården, og det var vigtigt, at familien Pedersen gjorde et godt indtryk, så man havde sit pæneste tøj på og bød på kaffe. Da gården var ejet af Helen og Holger Schou, var de ikke glade ved, at bestyrerparret Pedersen købte andre varer end deres, og der blev ført nøje regnskab med udgifterne.

Lis har stadig en af de små regnskabsbøger fra 1965, hvor køb hos købmand, bager og slagter blev noteret.

Helen Schou var en dygtig billedhugger, og hun blev særlig kendt for at have skabt »Den Jyske Hingst« i Randers og rytterstatuen af kong Christian X i Århus.

Lis' forældre havde ikke boet længe på gården, før de en dag spurgte postbuddet Herman, om han ville have en kop kaffe. Det ville han rigtig gerne, og efter et par gange med tilbud om kaffe kom han hver morgen kl. 7.30 og satte sig til bords som det naturligste i verden. Sådan fortsatte det alle de år, Lis og Per var på gården.

Korsvejgård

I 1968 købte Baldersbo Eskebjerggård, og Lis og Per flyttede til Korsvejgård,

som de nu skulle bestyre. Også denne gård var ejet af ægteparret Schou. Efter få år solgte Schou gården til dem, og kommunen overtog gårdens jord. Schous fabrikker gik konkurs i 1974.

De første år, hvor Lis og Per var bestyrere af Korsvejgård, boede de i et lille hus over for gården. Huset er der ikke længere, men det lå, hvor markerne starter ved nuværende Novo Nordisk grund. Senere, da familien Pedersen boede på selve gården, var det lille hus lejet ud til Bandidos, og det gik ikke stille for sig med fest og ballade.

Rockerne øvede sig tit i at skyde til måls, og så var det jo oplagt at skyde mod Korsvejgårdens mindre vinduer i længen ved siden af stuehuset.

En dag ramte de ind ad vinduet til vaskerummet, hvor Pers skjorter hang

Stuehuset på Eskebjerggård. I baggrunden boligblokkene med samme navn.

til tørre, og det var ikke så få huller, der kom i tøjet! Det var heldigt, at det kun var tøj og ikke mennesker, der blev ramt!

Rockerne syntes også, at det var sjovt at provokere Per, når han skulle høste og køre forbi deres hus med sine maskiner. Så sad de i deres have og sigtede på ham med deres pistoler, og det var forståeligt nok stressende for Per! Så var det lige, han tilkaldte en kammerat til at køre med på marken, så han ikke var alene mod »rødderne«.

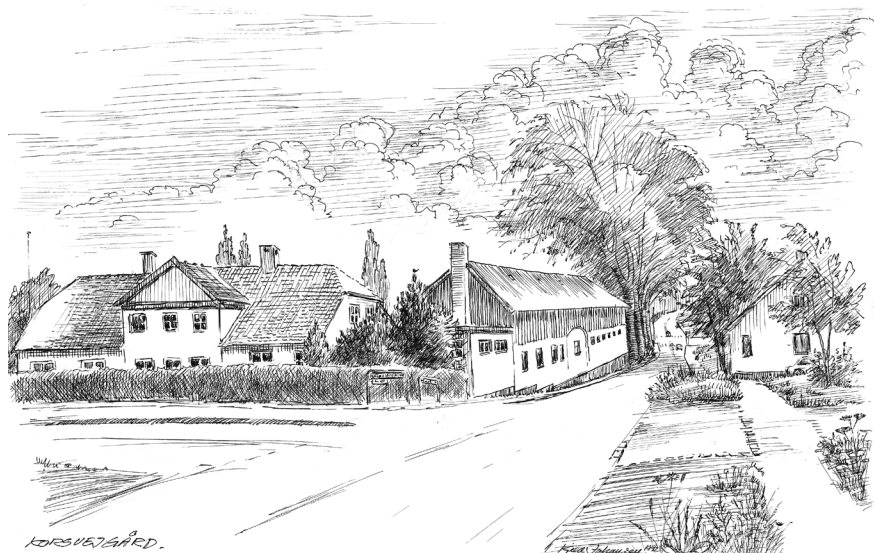
Mens Lis og Per boede i stuehuset på gården, udlejede de på et tidspunkt værelser i den tilstødende længe til nogle tyske montører fra firmaet MAN, som var i Danmark for at lave elevatorer til det nye Herlev Hospital. Deres datter Hanne blev gift med en af tyskerne, men det er en helt anden historie.

Måløv

Lis og Per spillede tit kort med mejeribestyrer Aage Hansen og hans kone Esther. Aage havde mejeri, hvor der nu er kulturhus. De var rigtig gode venner, og en gang imellem fik Lis noget overskudskakao med hjem til børnene. Det var virkelig luksus. På mejeriet blev kakaomælken nogle gange ikke fyldt på flasker præcis, som de skulle – for meget eller for lidt – og disse flasker blev sorteret fra til stor glæde for Hanne, Annette og Henrik.

Lis kunne godt lide at gå til folkedans på kroen og til dilettant. Hun betegner også sin familie som en udpræget håndboldfamilie. Det var i Måløv Håndbold Klub, det foregik.

Fra byen husker Lis også, at der var et frysehus på Kratvej nr. 2b ved siden af det lille hus med telefoncentral (2c).

Korsvejgård tegnet af Kjeld Johansen i 1992. I huset til højre på den anden side af vejen holdt rockerne til.

Stuehuset på Korsvejgård. Foto: Svend Jørgen Jensen, 2005.

Her kunne man leje en frostboks til sine varer, da man ikke havde fryserne i hjemmene endnu. Begge de små huse står der endnu.

På Måløvs hovedgade ved Måløvvang var der en bunker, som blev brugt til at opbevare kartofler i. Den gemmer sig stadig under et stort buskads, så man næsten ikke lægger mærke til den.

Da Per døde i 1999, flyttede Lis til Måløvvang, hvor hun stadig bor, og hvor der før groede lavendler og gik jerseykøer helt ned på Bjørnekær. Det, der i dag er Bjørnekær, var dengang

også marker tilhørende Eskebjerggård. Husene her blev bygget i 1972.

Lis har haft en fast tradition siden 1973. Hver lørdag er der familiemøde og morgenkaffe hos hende kl. 9.30. Når der er tre børn, fem børnebørn, otte oldebørn (der er én til på vej) og vedhæng, så kan der godt være lidt trængsel. Men hyggeligt er det, og som Lis siger: »Jeg har alletiders dejlige familie.«

Tak til Lis og Hanne for historier og lån af billeder.

Storfyrstinde Olga og spånkurvene

PER-OLOF JOHANSSON

Dette indlæg er resultatet af et besøg på Ballerup Museum. Samtidig håber jeg, at museet vil modtage en spånkurv til tre hvide bjørne! Historien er, at min farfar Per Martin Johansson og hans bror Carl, »farbror«, som vi kaldte ham, i fællig producerede spånkurve i Lillerød. Carl Johansson havde i 1890 startet eget

firma i Kvistgaard med fabrikation af spånkurve, fordi det var blevet forbudt at gå omkring i landet og sælge de fra Sverige medbragte kurve.

År 1900 lykkedes det Carl at få Per Martin til at flytte til Danmark fra Wolgast, hvor han ellers havde lavet kurve i 10–11 år. I 1902 flyttede brødrene virksomheden til Lillerød Station for

Illustration af storfyrstinde Olga til bogen »Eventyret om de tre hvide bjørne«.

Per-Olof Johansson med spånkurven.

at være nærmere København. Farbror havde ved siden af oparbejdet et vvs-firma og lavede centralvarmeanlæg med af ham selv opfundne og patenterede ekspansionsbeholdere.

Firmaet lagde centralvarme ind hos storfyrstinde Olga. Dermed var spånkurvekontakten skabt, og i familien findes stadig en af hendes akvareller med spånkurv! Den virker som et forstudie til det store billede på Ballerup Museum med spånkurve og kirsebær. (Se foto af akvarellen på bladets bagside).

Jeg mindes på Olga-udstillingen i 1991 at have set flere lignende. Den udstilling blev jeg bekendt med, fordi jeg siden 1984 havde samarbejdet med Jørgen O. Bjerregaard om at udgive

ASK, Tidsskrift for Dansk Folkekultur.

Hvilket år jeg holdt foredrag i foreningen om spånkurve mindes jeg ikke, men jeg donerede ved den lejlighed nogle spånkurve til museet, (nok dem der findes i museets købmandsbutik?), men mindes ikke da at have forfulgt sporet »Olga og spånkurvene«. Men netop fra udstillingen i 1991 mindes jeg dog i en montre at have set det foto fra et nummer af Billed-Bladet, hvor Olga går i byen med en lille spånkurv, som jeg nu genser i bogen »I skyggen af Dagmar«.

Ved besøget for nylig på museet går det så op for mig, at storfyrstinde Olga har lavet en billedbog om tre hvide bjørne, der flygter hjemmefra, og at en spånkurv her spiller en hovedrolle! Det er en lidt anden kurvetype, end den hun har malet på akvarellerne. Vi kaldte dem torvekurve, og de blev ikke lavet i helt samme omfang som den almindelige købmandskurv. Fletningen er anderledes, og spånerne derfor smallere.

Tilfældet vil, at jeg, siden min far holdt op med virksomheden Lillerød Spånkurvefabrik i 1970, har samlet på spånkurve. En serie har jeg doneret til Museum Nordsjælland, men jeg har da stadig en del. Blandt disse noget af et pragteksemplar af en torvekurv, som den bjørnene flygter i, og den vil jeg gerne forære Ballerup Museum.

Jeg har endnu ikke haft held til at få danske museer interesseret i genren »spånkurvemalere i Danmark«, men storfyrstinde Olga er en af spånkurvemalerne. Der er ikke så få, og de er vigtige, når spånkurvens almindelighed skal dokumenteres. Og så er det interessant, at en storfyrstinde har demonstreret en svaghed for dem.

Med penslen i hånden

Af SUSAN HAUGE JENSEN og METTE JENSEN

I år er det 100 år siden, storfyrstinde Olga og hendes familie ankom til Danmark på flugt fra revolutionen i Rusland. Det markerer Ballerup Museum med udstillingen »Med penslen i hånden«, der gennem malerier og genstande fortæller om Olgas liv og kunstneriske virke som malerinde.

Olga Alexandrovna (1882–1960) var datter af Alexander III, zar af Rusland, og den danske prinsesse Dagmar. Under den russiske revolution blev hendes bror zar Nikolaj II og hele hans familie henrettet. Olga flygtede med sin mand,

to sønner og mor til Danmark. Fra 1930–48 boede Olga med sin familie i Ballerup, hvor de drev landbrug på gården Knudsminde.

Olga malede gennem hele livet, særligt motiver med blomster. Gennem sit liv skabte hun omkring 2.000 malerier. De fleste er mellemstore akvareller, men hun malede også enkelte oliemalerier. Evnen til at male hjalp hende igennem livet – også når det var svært. Selvom Olga ikke var levebrødkunstner, så udstillede og solgte hun sine værker, der alle havde en traditionel og naturalistisk udtryksform.

Oliemaleri af storfyrstinde Olga. Maleriet kan ses i museets særudstilling.

Hus i Ballerup. Maleri af storfyrstinde Olga.

Interessen bliver vakt

Olga voksede op i en familie med tradition for tegning og akvarelmaleri. I sine erindringer fortæller hun:

»Jeg kan ikke huske mig selv uden en blyant i hånden. Min yngste broder Mischa tegnede også og altid med venstre. [...] Min søster Xenia havde også udpræget anlæg for at tegne, men fik sjældent tid til at gøre noget ved det – navnlig efter hun blev gift og fik sine syv børn. [...] Moder havde både tegnet og malet i de første år, efter at hun i 1866 var blevet gift. Senere kneb det med at finde tid til at dyrke denne interesse.«

Olgas barndomshjem var det store

Gatchina Palæ, beliggende 45 km uden for St. Petersburg. Her fik Olga undervisning i maleri af ledende kapaciteter fra Kunstakademiet i St. Petersburg. Gennem Olgas barndom tog kejserinde Dagmar hende med på kunstudstillinger.

Flugten fra virkeligheden

Olga havde en ganske særlig evne til at fokusere på det kønne, lyse og lette i sit motivvalg. På den måde afspejles hendes turbulente og dramatiske liv ikke direkte i hendes kunst. I stedet benyttede Olga nok sin kunst til for en stund at glemme eller måske bearbejde nogle af de barske oplevelser og

Storfyrestinde Olga maler i haven på Knudsminde.

livsvilkår, som hendes personlige historie er præget af.

Under 1. Verdenskrig arbejdede Olga som Røde Kors sygeplejerske. Og selvom hun malede flittigt i denne periode, så er det eneste maleriske vidnesbyrd om krigens gru en akvarel, der gengiver nogle grave, kors og en bevæbnet soldat. Selv når Olga var på flugt, malede hun smukke og idylliske landskaber.

Når vi betragter Olgas malerier, er det svært at se bort fra hendes stærke og farverige personlighed og historie. Men hendes spændende, og til tider voldsomme, livsforløb skal aflæses af hendes skrevne ord og ikke hendes billeder. I Olgas malerier kan vi i stedet se de motiver, der gav hende ro, fred og tilflugt fra den ofte komplicerede virkelighed.

Gårde, køer og skovsøer i Ballerup

Da Olga og hendes familie bosatte sig i Ballerup, fik hun mere ro og tid til at male og fordybe sig i sin kunst. Tiden på Knudsminde var kunstnerisk set derfor Olgas mest produktive periode. Her var hun omgivet af en mangfoldighed af motiver: Marker og enge, morænelandskaber, skovsøer, haver, gårde, husdyr, fugleliv og blomster.

Olga blev gode venner med den jævnaldrende maler Ole Søndergaard (1876–1958), der boede på Linde Allé i Ballerup. Søndergaard malede også motiver fra lokalområdet, Ballerup, Måløv, Jonstrup, Herlev og Hareskoven, og udstillede som Olga på Charlottenborg.

Det er først i Ballerup, at Olga i en moden alder for alvor begynder at male i olie. Det skete i krigsårene (1940–45), med de farver og materialer, der på det tidspunkt var tilgængelige, og undertiden er oliemalerierne malet på karton i stedet for lærred.

Olga lod mange af sine værker indramme hos glarmester Børge Larsen på Frederikssundsvej i Ballerup. Glarmesteren sørgede også for salg af billederne, som han havde i kommission. Til Olgas værker anvendte glarmesteren en bestemt rammetype, der er en form for reminiscens af skønvirkerammerne fra omkring 1900. Denne rammetype bliver kaldt Ballerup-rammen.

Olga malede også på porcelæn. Hun dekorerede porcelæn for Den Kongelige Porcelænsfabrik, Bing & Grøndahl og Thomas Bavaria. I Ballerup underviste hun lokale damer i porcelænsmaling.

HALLGREN ADVOKATER

Bydammen 8 • 2750 Ballerup

"Vi skaber resultater ved at gøre jura forståeligt"

Hallgren Advokater er et moderne generalist advokatkontor med et ungt team af højt kvalificerede medarbejdere. Gennem nytænkning og en innovativ tilgang til sagsbehandlingen rådgiver vi såvel erhvervsvirksomheder som private indenfor en lang række juridiske fagområder.

Nærhed, åbenhed og tydelige resultater er elementer, som kendetegner samarbejdet med vores klienter.

Tag Hallgren Advokater med på råd. Det kan være første skridt til at komme sikkert og trygt i mål.

**Få svar på dine spørgsmål eller book et uforpligtende møde
Vi giver gerne en kop kaffe**

**Ring til os på telefonnummer 4497 1414
Skriv til os på mail@hallgrenadvokater.dk**

FORENINGEN

Dette forår vil vi alle huske – sikkert mest på grund af alle vores ideer, planlagte møder og arrangerede fælles oplevelser, som nu er blevet afløst, da Danmark lukkede ned på grund af coronavirussen.

Vi beklager, at vi ikke kunne mødes til generalforsamlingen, og derfor ikke fik muligheden for at »søsætte« udvalget for nye ideer fra medlemmerne. Vi har efterfølgende talt om, at vi kunne have meldt afbud til alle, hvis vi havde haft en ajourført mailliste.

Derfor vil bestyrelsen bede om, at I giver os tilladelse til at bruge jeres mailadresse, så vi kan sende jer nyheder om foreningen. For at være sikker på, at vi har alle medlemmer med, **bedes I sende jeres mailadresse til: hanne.newgaard@gmail.com.**

Vi er bevidste om, at mange af vores familier, venner og naboer, der har coronavirusen inde på livet, har langt større problemer at kæmpe med end foreningslivet. Dem tænker vi meget på. Vi skal nok indhente vores planer for arbejdet i Ballerup Historiske Forening. I skrivende stund kan vi ikke sige noget om de nærmeste måneders aktiviteter. Vi følger de instrukser, der bliver givet os fra regeringen og andre myndigheder.

Tjek foreningens hjemmeside
<http://balleruphistoriskeforening.dk>
 for nyheder, ændringer og aflysninger.

Med ønsket om en god sommer
sender vi på bestyrelsens vegne
mange hilsener
Hanne Nygaard og Gurli Lytzen

Kontingentopkrævning

På årets kontingentopkrævning har der indsneget sig en fejl. Der står to kontingentår 2019/20 og 2020/21. Det rigtige er 2020/21. Jeg beklager den forkerte tekst.

*Jørgen Bragge
kasserer*

Glemmer du, så husker jeg

*Erindringstræf nr. 7
onsdag den 4. november 2020
kl. 15–17
i loen på Ryttergården*

På grund af coronasituationen var vi nødt til at udsætte vores erindringstræf den 13. maj 2020. Det var ikke muligt eller forsvarligt at samle så mange mennesker, og da det var meget usikkert, hvornår der ville ske en afklaring, valgte vi at udsætte.

Men vi havde jo allerede annonceret en dato for næste erindringstræf. Det bliver den 4. november 2020 kl. 15.00 i loen i Pederstrup, og der er lavet aftale med de to »balleruppere«, som vi havde lavet aftale med den 13. maj.

Vi sender invitation til alle dem, som er på vores mailliste. Hvis I vil have en personlig invitation, kan I sende jeres mailadresse til Hanne Nygaard – hanne.newgaard@gmail.com.

Som nævnt i sidste nummer af Byhornet bliver I nødt til at tilmelde jer for at kunne deltage.

Tilmeldingen starter den 12. oktober 2020. Man kan tilmelde sig ved at skrive til Hanne Nygaard, hanne.newgaard@gmail.com eller ringe til 20310630. Navn og antal bedes oplyst.

Vi har dog en ting, vi gerne have hjælp til. Ulempen ved loen er, at dette lokale er et festlokale, hvor der skal stilles borde og stole frem og tilbage, hvilket er noget af et tungt arbejde. Hvis der skulle være nogle stærke mænd eller kvinder, der vil komme en times tid før og hjælpe os med dette arbejde, vil vi være meget taknemmelige.

Der serveres gratis kaffe og te og hjemmebak.

*På gensyn
Ballerup Historiske Forenings bestyrelse*

NYT FRA MUSEET

Museet lukkede ligesom landets øvrige museer og kulturinstitutioner den 9. marts, og i skrivende stund er museet fortsat lukket. Lukningen et sket for at forebygge spredningen af coronavirus. Alle arrangementer er aflyst til og med maj, og vi har ikke lavet noget program for sommeren, da vi endnu ikke ved, hvad tiden bringer.

Museets lønnede medarbejdere arbejder hjemmefra, og det er i det hele taget en meget særlig situation for os alle. Vi savner naturligvis alle de søde og engagerede frivillige medarbejdere, der ikke må arbejde på museet lige nu. Et par stykker arbejder dog hjemmefra med nogle af vores projekter. Museets medarbejdere er fra hjemmearbejdspladserne i gang med forskellige projekter, der alle kan klares online.

Vi har sammen med Ballerup Stadsarkiv sat en indsamling i gang, der skal dokumentere vores liv i denne meget specielle tid, hvor vi må isolere os fra hinanden for at undgå spredning af smitte af covid-19.

Vi arbejder desuden på at opbygge en ny hjemmeside, som vi planlægger at lancere i løbet af sommeren. Derudover benyttes de sociale medier flittigt til formidling af lokalhistorien.

Når museet åbner igen, er der mulighed for at se to nye udstillinger. I mellemtiden kan man hygge sig med årsrapporten for 2019. På tegnebrættet ligger en udstilling om biografen i Ballerup. Udstillingen forberedes i forbin-

delse med, at den nye biograf skal åbne i Ballerup Centeret vinter 2021. Til biografudstillingen efterlyser vi fotografier, erindringer og genstande – se artiklen om biografen på side 32.

Hjælp os med at dokumentere din corona-hverdag

Øde gader, lange gåture på skovstierne, skoledag foran computeren, timevis med puslespil på spisebordet. Hjælp Ballerup Museum og Ballerup Stadsarkiv med at dokumentere coronahverdagen i Ballerup, Måløv og Skovlunde for eftertiden.

Lige nu oplever vi en virkelighed og hverdag, vi ikke har set før. Skoler, arbejdspladser, caféer osv. er lukket. For nogle betyder det stille dage, for andre ekstra travlt. Den nye hverdag påvirker os alle. Hvordan påvirker det dig? Hvordan fungerer din hverdag? Hvordan oplever du det, der sker lige nu? Hvordan går du på arbejde? Hvordan er det at gå i skole foran computeren? Er din familie ved at drive dig til vanvid? Savner du dine kolleger eller skolekammerater?

Send os et par linjer om din hverdag, dine oplevelser og tanker på mail. Send os også gerne et foto f.eks. skiltning i det lokale supermarked eller en tom gade. Hvis du tager billeder af andre end dig selv, så husk at spørge dem om lov inden. Skriv gerne, hvor billedet er taget.

Materialet vil blive samlet på museet

Det fælles myndigheds-callcenter i Jonstruplejren. Foto: Rigspolitiets Koncernkommunikation.

og arkivet og måske anvendt engang til fremtidige undersøgelser eller udstillinger. Vi poster ikke dine billeder og beretninger på Facebook eller hjemmeside. Af hensyn til dokumentationen vil vi gerne have dit navn, alder, bopæl (by) og kontaktoplysninger. Men ønsker du at være anonym, er det også ok. Send dit input til:

ballerupmuseum@balk.dk

Skriv »corona-hverdag« i emnefeltet.

Vi har allerede nu fået en del dokumentation fra både private og myndigheder. Vi har blandt andet henvendt os til det fælles myndigheds-callcenter under Rigspolitiet, der er blevet etableret af hjemmeværnet i Jonstruplejren i Ballerup. Callcenteret tager mod opkald fra bekymrede borgere

angående coronavirus. Vi har i forbindelse med henvendelsen fået en række pressebilleder fra callcenteret, som vi har tilladelse til at bruge og arkivere.

Callcenteret er bemandet med personale blandt andet fra politiet, hjemmeværnet, beredskabsstyrelsen og sundhedsstyrelsen. Det er navnlig hjemmeværnet, der har bemandet callcenteret. I starten fik de dagligt ca. 13.000 opkald. I skrivende stund (onsdag den 15. april) er antallet af opkald ca. 1000.

Lokalhistorie på de sociale medier

På Instagram og Facebook viser vi billeder med små historier af/om genstande og malerier fra de lukkede udstillinger, og fra påskeferien og nogle uger frem har man på museets Facebook

kunne følge med rundt i lokalområdet til steder med kulturhistorie og natur. Vi har blandt andet besøgt den tidligere Flyvestation Værløse og gravhøje i Ballerup, Måløv og Smørum. Den kulturhistoriske rundtur kan inspirere til gå- og cykelture og formidler samtidig områdets udendørs lokal- og kulturhistorie. Vi har flere steder bevæget os en smule ud over kommunegrænsen, idet vi mange steder har fælles lokalhistorie med vores naboer.

Ny hjemmeside på vej

Museets nuværende hjemmeside, der efterhånden har mange år på bagen, er forældet, og vi arbejder derfor på højtryk på at opbygge en ny hjemmeside. Den nye hjemmeside bliver enkel med store billeder.

Som noget nyt skal den nye hjemmeside indeholde en blogfunktion, hvorigennem vi kan indsamle billeder og erindringer om forskellige lokalhistoriske emner. Blogmodulet gør det muligt at kommentere på hinandens input til de aktuelle temaer.

Derudover kommer hjemmesiden til at indeholde en særlig fane om og

Den superflotte kage fra Konditorgården med storfyrstinde Olgas malerier.

Museumsfondens formand Anja Holtze holder tale ved åbningen af udstillingen »Med penslen i hånden«.

for museumsfrivillige, da de frivillige udgør en meget vigtig del af museet.

To spændende særudstillinger

Når museet åbner igen, kan vi byde velkommen til to nye udstillinger. Til søndag den 20. december kan man se udstillingen »Med penslen i hånden«, der sætter fokus på Olgas kunstneriske virke (udstillingen bliver muligvis forlænget pga. lukningen). Den russiske storfyrstinde Olga kom til Danmark i 1920 på flugt fra revolutionen i Rusland, og museet markerer med udstillingen 100 året for Olgas ankomst til Danmark. Se artiklen om storfyrstindens kunst på side 22-24 her i bladet. Vi nåede lige at åbne udstillingen med en festlig reception med russisk balalajkamusik, kager med Olga-malerier og taler søndag den 1. marts.

I sommerperioden kan man fra tirsdag den 9. juni til søndag den 18. oktober (udstillingsperioden bliver evt. ændret afhængig af genåbningen af

museet) se udstillingen »Småt er godt«, hvor man kan opleve Tove Palms historiske dukkehuse.

Tove, der er erfaren miniaturebygger, udstiller to historiske dukkehuse og to børneværelser i miniformat. I det ene dukkehus bor Flora Flint, der er pensioneret lærerinde. Hun har i årevis undervist i naturfag og er en passioneret samler af fagbøger, udstoppede dyr, sten, mineraler osv. Flora Flints samling er inspireret af den naturhistoriske samling fra Skovlunde Skole, der kan ses i skolestuen.

Det ene af Tove Palms dukkehuse, hvor den pensionerede lærerinde Flora Flint bor.

Det andet dukkehus er familiehuset, som Tove har bygget efter erindring om sit eget, sine forældres og bedste-forældres hjem. Lejlighederne er fra 1940'erne til 1975.

De to børneværelser er Toves eget værelse, som det så ud i henholdsvis 1953 og 1958. Dukkehusene indgår i udstillingen om Ballerups historie.

Årsrapport

Årsrapporten for 2019 blev forsinket, da vi måtte udskyde godkendelsen af den i bestyrelsen pga. covid-19, men nu ligger den klar til læsning på hjemmesiden. 2019 bød på flere store arrangementer ikke mindst høstmarkedet, der var stort lagt an under temaet »Kongens jagt«.

Besøgstallet blev også højt i alt på 21.671 besøgende, hvilket var en stigning på 2.047 i forhold til året før. Læs årsrapporten og nyd de mange billeder med mennesker og masser af aktivitet.

Lindbjerggård

I sidste halvdel af 2019 opstod der problemer med fugt og skimmel på Lindbjerggård. Derudover blev der fundet råd i en bærende bjælke i kælderen.

Mens museet har været lukket, har håndværkere arbejdet på at udbedre skaderne. Vi håber på, at vi i sensommeren kan komme i gang med at istandsætte og genopsætte udstillingen på gården.

Tjek kalenderen

Tjek kalenderen på museets hjemmeside <http://www.ballerupmuseum.dk> for aflyste og ændrede arrangementer.

Mette Jensen

Underholdning i mørket

Det er ikke kun pludseligt opståede kriser, der forandrer vores hverdag og den måde vi lever på. De områder vi bevæger os i hver dag ændres løbende over tid, og Ballerup Museum sætter derfor i disse år fokus på de bydele i kommunen, som er under forandring. Ved blandt andet at indsamle genstande (ting), fotos og erindringer forsøger museet at dokumentere områderne, og hvordan de blev brugt, til eftertiden.

Nu er turen nået til biografen i Ballerup, idet byens biograf skal flytte fra Baltoppen til Ballerup Centret i vinteren 2021.

Mange kan sikkert mindes en hyggelig tur i Baltoppen Bio. Den nye generation af Ballerupborgere vil derimod forbinde en biograftur med en tur i Ballerup Centret. Derfor har museet i øjeblikket fokus på at indsamle og dokumentere Baltoppen Bio og tidligere biografer i Ballerup. Dette skal efter planen munde ud i en udstilling i forbindelse med den nye biografs åbning til næste år.

Artiklen her fortæller kort om biografernes historie, men indeholder også en opfordring til at dele dine erindringer, fotografier og effekter fra biograferne med Ballerup Museum.

Den første biograf

I 1924 åbnede Julius Dinesen den første biograf i Ballerup. Kino Teateret havde til huse på Stationsvej ved hjørnet til Kastanie Allé (der, hvor apoteket ligger på hjørnet af Centrumgaden og

Banegårdspladsen). I begyndelsen blev der kun vist film tre til fire dage om ugen. Det var stumfilm med grynnede billeder, der blev akkompagneret af hønseriejer Graff på klaver. I starten af 1930'erne kom tale- og tonefilmen, og biografen viste nu film flere gange om dagen. Julius Dinesen bestyrede biografen frem til 1966, hvor Frede Holm Svendsen tog over. Kino Teateret lukkede i 1974.

Biograf i det nye center

I 1973 åbnedes det nye butikscenter ved stationen. Der havde været planer om en biograf i underetagen, men det viste sig for bekosteligt at grave ud til det. I stedet blev der, efter byggeriet var gået i gang, besluttet at placere en biograf oven på centeret. Biografen skulle være kommunalt styret, og i 1974 ansatte man Arne West Andersen som leder.

Biograf med mere

Bladrede man igennem Ballerup Bladet i 1976, var der mange reklamer for, hvad der gik i biografen. F.eks. kunne man den 17. marts vælge mellem *Olsen Banden på sporet*, *Flemming på kostskole* eller midnatsfilmen *Den enarmede karatehævner*.

Men det var ikke kun film, der kunne opleves i Ballerup Bio. I 1986 tog den daværende borgmester Ove E. Dalsgaard initiativ til, at biografen skulle vise det danske fodboldlandsholds VM-kampe direkte fra Mexico. Bio-

grafdirektøren sørgede for sendetil-ladelse fra DR, hvilket kun var meget få biografer forundt, og en bar i salen med øl og vand, så stemningen kunne være i top. Billetterne var i den dyre ende – hele 25 kr.!

Syv weekender om året kunne man også se teater i den kombinerede teater- og biografsal. TEMA viste flere forestillinger for skoler. I 1983 kunne man opleve rockmusicalen *Vælg Selv* opført af elever fra Ellegårdsskolens musik- og dramahold. Musicalen var lavet i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse og handlede blandt andet om unge og rygning.

Det var smart med en sal, der kunne bruges til flere formål. Det gav dog nogle problemer i starten. Når der var teaterforestillinger, stod kulisser og rekvisitter foran lærredet. Der kunne derfor ikke vises film i salen, og biografen mistede indtægter, selvom teaterforestillingerne typisk blev vist om formiddagen. I 1975 fik salen derfor et ekstra lærred, der var placeret i loftet foran scenetæppet, og i 1978 kom der en sal 2 ved at inddrage noget af foyeren.

Baltoppen Bio

I 1991 flyttede biografen atter adresse. Denne gang til det nybyggede multikulturhus Baltoppen. Her kunne gæsterne som nogle af de første i Danmark se film udelukkende afspillet digitalt og nyde 3D-filmoplevelser. I 2013 og de følgende år blev biografen renoveret og fik blandt andet nye sæder og en fornyet foyer. I dag har Baltoppen Bio over 120 filmpremierer om året, en række særarrangementer samt forskellige »filmklubber« så som Babyklub,

Seniorklub og Kunstklub tilknyttet.

På trods af stadig større TV og stadig flere streamingtjenester er biografernes historie langt fra skrevet færdig. I en nær fremtid flytter biografen i Ballerup endnu engang adresse – tilbage til Ballerup Centeret, hvor den vil invitere nye generationer af Ballerupborgere indenfor til underholdning i mørket.

Del dine erindringer og fotografier

Hvad kan du huske fra en tur i biografen? Museet er meget interesseret i at indsamle dine erindringer og fotografier fra Ballerup-biografernes historie.

Fortæl os, hvad du kan huske – hvilken biograf husker du tydeligst? Er der særligt én film, du kan huske? Har du været til VM i Ballerup Bio eller til filmklub i Baltoppen Bio? Har du opført eller set teater i Ballerup Bio, eller har du måske købt slik ved slikmutter over for Kino Teateret?

Send jeres historier og også gerne gamle billetter, gode digitale gengivelser af dine private fotos og lignende fra biograferne.

Mail: ballerupmuseum@balk.dk

Kilder

Jørgen O. Bjerregaard: *Mere om Ballerups biografer*, i: Byhornet, 31. årgang nr. 2, juni 2002, side 24-27.

Ballerup Stadsarkivs arkivalier om Ballerup Bio.

Sara Kvist
Formidlingsinspektør
Ballerup Museum

A large, white, stylized number '3' is centered on a gray background, serving as a backdrop for the text.

gode grunde til at kontakte ABCtryk

- god og hurtig service
- kvalitetstryk
- den rigtige pris

ABCtryk

Folekær 21 · 2765 Smørum · Telefon 2096 1080
Email: post@abc-tryk.dk

MEDLEMSKORT

2020

Ballerup Historiske Forenings *bestyrelse*

Formand

Gurli Lytzen
Viggo Barfoeds Alle 23
2750 Ballerup
44 65 08 61 / 21 46 42 02
gurli.lytzen@outlook.dk

Næstformand

Lisbet Haubro Christensen
Knastebakken 65
2750 Ballerup
40 59 14 44
lisbethaubro@gmail.com

Kasserer

Jørgen Bragge
Pilehøjvej 47
2750 Ballerup
44 65 24 25 / 40 55 24 25
jorgen@bragge.dk

Sekretær

Hanne Nygaard
Erantishaven 58
2765 Smørum
44 97 50 28 / 20 31 06 30
hanne.newgaard@gmail.com

Jette Garder

Kildebuen 3
2740 Skovlunde
23 40 45 01
gardermorild@gmail.com

Peter Hesselholt

Lerbjergvej 6
2750 Ballerup
21 42 82 81
ph21428281@gmail.com

Svend Jørgen Jensen

Tjørnevænget 39
2740 Skovlunde
44 91 91 97 / 20 21 07 33
svendjensen@lic-mail.dk

